

Disseny modular I

Programació 2

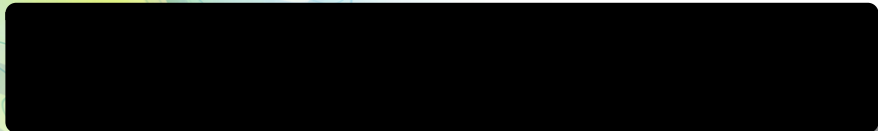
Facultat d'Informàtica d'Informàtica, UPC

Conrado Martínez

Primavera 2019

- Apunts basats en els d'en Ricard Gavalrà
- Aquestes transparències **no** substitueixen els apunts de l'assignatura, els complementen

Part I

- 1 Abstracció i disseny modular
- 2 Descomposició funcional i per dades
- 3 Orientació a objectes
- 4 Especificació i ús de classes

Motivació

- Com abordar projectes grans
- Quins ajuts ens pot donar el llenguatge de programació
- I quina disciplina hem de seguir els programadors

Com abordar programes grans

Descomposició en *mòduls*. Clàssica en enginyeria

Facilita

- raonar sobre correctesa, eficiència, etc. per parts
- fer programes llegibles, reusables, mantenibles, etc.
- treballar en equip

Què és una bona descomposició modular?

- *Independència*: canvis en un mòdul no han d'obligar a modificar altres mòduls.
- *Coherència interna*: els mòduls tenen significat per si mateixos. Interactuen amb altres mòduls de manera simple i ben definida

Abstracció

Eina de raonament en programes grans:

Oblidar, temporalment, alguns detalls del problema per tal de transformar-lo en un o bé més simple o bé més general

Especificació Pre/Post

```
/* Pre:  $a > 0$  i  $b \geq 0$  */  
int pot(int a, int b);  
/* Post: el resultat és  $a$  multiplicat per ell mateix  
         $b$  vegades */
```

Especificació vs. implementació

- **Regla:** Un canvi en la implementació d'una funció que respecti la Pre/Post no pot mai fer que un programa que la usa deixi de funcionar
- Especificació = Contracte entre usuari i implementador
- Especificació = Abstracció de l'implementació

Part I

- 1 Abstracció i disseny modular
- 2 Descomposició funcional i per dades
- 3 Orientació a objectes
- 4 Especificació i ús de classes

Tipus de mòduls

- **Mòdul funcional:** conté un conjunt d'operacions noves necessàries per resoldre algun problema o subproblema
- **Mòdul de dades:** conté la definició d'un nou tipus i les seves operacions; és habitual a Programació 2

Com els fem “abstractes”?

- Mòdul funcional: només deixem veure les especificacions de les operacions
- Mòdul de dades: només deixem veure les capçaleres de les operacions del tipus i una explicació de com es comporten

Abstracció per dades: tipus predefinit

`int`:

- Valors enters `MININT` .. `MAXINT`
- Operacions `+`, `*`, `%`, `/`, `<`, `>`, `==`, ...
- `a+b == b+a`; `a*b == b*a`, `a*(b+c)==a*b+a*c`, etc. (si no hi ha overflow)
- `a+0 == a`, `a*1 == a`, `a == a`, `a < a+1`, etc.
- ...

Que s'implementin en base 2 com a vectors de bits és irrellevant per a la majoria de problemes de Programació 1 i Programació 2

Abstracció per dades: nous tipus

Solució insatisfactòria - pro1

```
typedef struct {  
    double re, im;  
} Complex;  
  
void suma(Complex a, Complex b, Complex& c) {  
    c.re = a.re + b.re;  
    c.im = a.im + b.im;  
}
```

No hi ha res amagat. No hi ha contracte

Si decidim representar els complexos com a mòdul + angle (forma polar), cal canviar totes les accions/funcions que usen el tipus

Tipus Abstracte de Dades (TADs)

Definim un tipus no per com està implementat, sinó per quines operacions podem fer amb les variables del tipus

Un tipus es defineix donant:

- El nom del tipus
- Operacions per construir, modificar i consultar elements del tipus
- Descripció de *qué* fan les operacions (no *com*)
- Un tipus de dades pot tenir diverses implementacions. El tipus **és** la seva especificació, no les seves implementacions

TADs i independència entre mòduls

1 Fase d'especificació:

Decidir operacions del TAD i contractes d'ús

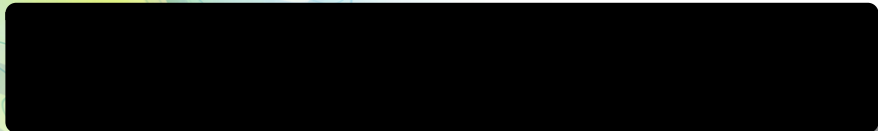
2 Fase d'implementació:

Decidir una representació i codificar les operacions

Conseqüència:

Un canvi en la implementació d'un TAD que no afecti l'especificació de les seves operacions no pot mai fer que un programa que usa el TAD deixi de funcionar

Part I

- 1 Abstracció i disseny modular
- 2 Descomposició funcional i per dades
- 3 Orientació a objectes**
- 4 Especificació i ús de classes

Orientació a objectes

Una manera de separar especificació d'implementació,
d'implementar Tipus Abstractes de Dades
A Programació 2 només veurem *una part* de la utilitat d'aquesta
manera de pensar

Més en altres assignatures: *herència* i *polimorfisme*

Classes i objectes

- Les variables i constants d'un tipus són **objectes**
- Una **classe** és el patró comú al *objectes* d'un tipus
- A l'inrevés: Donada una classe, podem definir-ne objectes o instàncies
- Cada classe defineix els **atributs** (= camps) i els **mètodes** (= operacions) del tipus.
- Cada objecte és **propietari** dels seus atributs i mètodes
- Els mètodes tenen un **paràmetre implícit**: el seu propietari o objecte sobre el qual s'aplica el mètode
- Podem fer més accions/funcions que operen amb el tipus, però si no són dins de la classe no són mètodes

Exemple: La classe `Estudiant`

Un `Estudiant` es caracteritza per:

- Un DNI, que és un enter no negatiu, obligatori
- Una nota, optativa. Si en té, és un real (`double`) entre 0 i un cert valor màxim (p.ex., 10). Si no la té, es considera NP

Exemple d'ús d'Estudiant: canviar un NP per 0

Ús de la classe Estudiant

```
/* Pre: tots els elements de v són Estudiants  
    amb DNIs diferents */  
bool canvia_np_per_zero(vector<Estudiant>& v, int dni);  
/* Post: si v conté un Estudiant amb DNI = dni, i aquest  
    no té nota, llavors aquest estudiant passa  
    a tenir nota 0; la resta de v no canvia;  
    el resultat diu si l'estudiant s'ha trobat */
```

Exemple d'ús d'Estudiant: canviar un NP per 0

Ús de la classe Estudiant

```
bool canvia_np_per_zero(vector<Estudiant>& v, int dni) {  
    int i = 0;  
    while (i < v.size()) {  
        if (v[i].consultar_DNI() == dni) {  
            if (not v[i].te_nota())  
                v[i].afegir_nota(0);  
            return true;  
        }  
        ++i;  
    }  
    return false;  
}
```

Exemple d'ús d'Estudiant: calcular nota mitjana

Un altre exemple d'ús

```
/* Pre: tots els Estudiants de v tenen DNIs diferents */  
double nota_mitjana(const vector<Estudiant>& v);  
/* Post: el resultat és la nota mitjana dels Estudiants  
       que tenen nota; si cap Estudiant de v té nota,  
       retorna -1 */
```

Exemple d'ús d'Estudiant: calcular nota mitjana

Un altre exemple d'ús

```
double nota_mitjana(const vector<Estudiant>& v) {  
    int n = 0;  
    double suma = 0;  
    for (int i = 0; i < v.size(); ++i) {  
        if (v[i].te_nota()) {  
            ++n;  
            suma += v[i].consultar_nota();  
        }  
    }  
    if (n > 0)  
        return suma/n;  
    else  
        return -1;  
}
```

Paràmetre implícit

En C++ sense OO:

Declaració d'una funció/acció

```
/* Pre: -- */  
bool te_nota(const Estudiant &e);  
/* Post: El resultat és cert si i només si e té nota */
```

Amb OO:

Declaració d'un mètode

```
/* Pre: -- */  
bool te_nota() const;  
/* Post: El resultat és cert si i només si el  
paràmetre implícit té nota */
```

Noteu el **const** referit a l'objecte implícit

Exemple OO: crida a un mètode

Forma general:

`<nom_de_l'objecte>.<nom_del_mètode>(<altres paràmetres>)`

Crida a una funció

```
bool b = te_nota(est);
```

Aplicació/invocació d'un mètode

```
b = est.te_nota();
```


Exemple OO: crida a un mètode modificador

Especificació

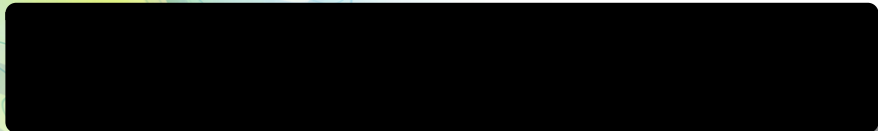
```
/* Pre: el paràmetre implícit té nota  
       i 'nota' és una nota vàlida (entre 0  
       i la nota màxima) */  
void modificar_nota(double nota);  
/* Post: la nota del paràmetre implícit  
       passa a ser 'nota' */
```

Fixeu-vos: sense `const`, el paràmetre implícit pot ser modificat pel mètode $\Rightarrow$ el mètode rep el seu paràmetre implícit per *referència*

Crida

```
est.modificar_nota(x);
```

Part I

- 1 Abstracció i disseny modular
- 2 Descomposició funcional i per dades
- 3 Orientació a objectes
- 4 Especificació i ús de classes

Tipus d'operacions: *Creadores* o *Constructores*

Creadores = funcions que serveixen per crear objectes nous
En C++, hi ha constructors:

- Tenen el mateix nom de la classe i creen un objecte nou d'aquest tipus
- No ténen paràmetre implícit! Creen un object abans no existent!
- La llista de paràmetres permet distingir entre diverses constructors
- **Constructora per defecte**: sense paràmetres, crea un objecte nou sense informació

Tipus d'operacions: *Constructores*

Exemple 1: Constructora por defecte

```
Estudiant est;
```

Exemple 2: Constructora amb un paràmetre de tipus `int`

```
Estudiant est(46567987);
```

Qué passa quan fem les següents declaracions?

```
vector<char> v;  
vector<char> w(10);  
vector<char> linea(10, '*');  
vector< vector<char> > M(10, vector<char>(5, '-'));
```

Tipus d'operacions: *Destructora*

Destructora

```
~nom_classe() { ... }
```

- En C++, una operació destructora d'objectes de la classe
- Fa operacions que puguin fer falta abans que l'objecte desaparegui
- Rarament la cridarem. No en parlarem més fins al Tema 7
- L'operació per defecte no fa res; s'aplica si no n'escrivim cap
- Podem redefinir-la
- Es crida automàticament al final de cada bloc amb les variables declarades en el bloc

Tipus d'operacions: *Destructora*

```
while (...) {  
    Estudiant e1;  
    ...  
    if (...) {  
        Estudiant e2;  
        ...  
        // aquí es fa la crida e2.~Estudiant()  
    }  
    ...  
    // aquí es fa la crida e1.~Estudiant()  
}
```

Pregunta: qué passa si declarem `vector<Estudiant> v(10)?`

Tipus d'operacions: *Modificadores*

- Transformen l'objecte propietari (paràmetre implícit), potser amb informació aportada per altres paràmetres
- Normalment en C++ retornen `void`; són accions
- Seguretat: Tots els canvis es fan via mètodes ben definits

Tipus d'operacions: *Consultores*

- Proporcionen informació sobre l'objecte propietari, potser amb ajut d'informació aportada per altres paràmetres
- Normalment porten `const` perquè no modifiquen el paràmetre implícit
- Normalment funcions, tret que hagin de retornar més d'un resultat; en aquest cas poden ser accions amb més d'un paràmetre de sortida (passat per referència)

Tipus d'operacions: *Consultores*

Exemple 1: Ús d'un mètode consultor

```
double x = est.consultar_nota();
```

Exemple 2: Ús d'un mètode consultor

```
if (est.te_nota()) ... else ...
```

Aquest mètode consultor és necessari perquè hi ha operacions que tenen com a precondition que l'estudiant tingui o no tingui nota

Mètodes de classe

- Són propis de la classe, no de cada objecte
- No tenen paràmetre implícit

Mètode de classe

```
/* Pre: -- */  
static double nota_maxima();  
/* Post: el resultat és la nota màxima que  
poden tenir qualsevol estudiant */
```

Crida d'un mètode de classe

```
cin >> nota;  
if (nota >= 0 and nota <= Estudiant::nota_maxima())  
    e.modificar_nota(nota);  
else  
    cout << "La nota introduïda no és vàlida" << endl;
```

Especificació de classes en C++

```
class Estudiant {  
public:  
    // Constructores  
    Estudiant();  
    /* Pre: cert */  
    /* Post: el resultat és un estudiant amb DNI = 0  
           i sense nota */  
  
    Estudiant(int dni);  
    /* Pre: dni >= 0 */  
    /* Post: el resultat és un estudiant amb DNI = dni  
           i sense nota */  
  
    // Destructora: esborra automàticament els objectes  
    //              locals en sortir d'un àmbit de  
    //              visibilitat  
    ~Estudiant();
```

Especificació de classes en C++

```
...  
// Modificadores  
void afegir_nota(double nota);  
/* Pre: l'estudiant implícit no té nota i  
      'nota' és una nota vàlida */  
/* Post: la nota de l'estudiant implícit  
      passa a ser 'nota' */  
  
void modificar_nota(double nota);  
/* Pre: l'estudiant implícit té nota i  
      'nota' és una nota vàlida */  
/* Post: la nota de l'estudiant implícit  
      passa a ser 'nota' */
```

Especificació de classes en C++

```
...  
// Consultores  
int consultar_DNI() const;  
/* Pre: cert */  
/* Post: retorna el DNI de l'estudiant */  
  
bool te_nota() const;  
/* Pre: cert */  
/* Post: retorna cert si i només si  
         l'estudiant té nota */  
  
double consultar_nota() const;  
/* Pre: l'estudiant té nota */  
/* Post: retorna la nota de l'estudiant */  
  
// Mètodes de classe  
static double nota_maxima();  
/* Pre: cert */  
/* Post: retorna la nota màxima que pot  
         tenir qualsevol estudiant */
```